

Leader 3sam 2.0 Ideell förening
Leader Sjö, Skog & Fjäll Ideell förening
Leader Mittland Plus Ideell förening

Skrivelse

Region Jämtland Härjedalen

Ledamöter i Regionala utvecklingsnämnden

Kopia: Jordbruksverket, Projekt - &
företagsstödsavdelningen samt
Tillväxtverket

Datum: 16 maj 2022

Finansiering av Leader i Jämtland Härjedalen 2023 - 2027

Inledning

Leader en förkortning av franskans Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale. På svenska betyder det Länkar mellan åtgärder för att utveckla landsbygdens ekonomi. Leader började användas som metod inom EU 1991 och Sverige 1996. Leader är ett kraftfullt verktyg för hållbar utveckling genom att ta tillvara lokala styrkor och utvecklingsmöjligheter. Leader ingår i CAP, EU:s gemensamma jordbruks- och landsbygds politik (Common Agricultural Policy).

EU-kommissionens tanke med Leader är att knyta samman ett funktionellt geografiskt område runt en gemensam utvecklingsstrategi. I varje Leaderområde bildar privat, ideell samt offentlig sektor ett partnerskap, LAG-styrelsen, som tillsammans tar fram en lokal utvecklingsstrategi där man kommer överens om vilka lokala initiativ och insatser som ska prioriteras i respektive Leaderområde under EU-programperioden. Utvecklingsstrategin tas fram genom dialog och breda, demokratiska processer.

Leadermetoden karakteriseras av ett tydligt underifrånperspektiv som premierar att flera sektorer möts och tillsammans skapar lokal utvecklingskraft. Med underifrånperspektiv menar vi att det är de som bor och verkar i området som driver utvecklingen.

Leadermetoden som verktyg för att öka lokalt engagemang och inflytande är värdefullt för utvecklingen i Jämtlands län.

Under programperioden 2014–2020 (2021–2022) är Leaderområdena i länet följande:

Leader 3sam 2.0 omfattar Strömsunds kommun samt Ragunda kommun

Leader Sjö, Skog & Fjäll omfattar Östersund, Krokom, Åre, Berg & Härjedalens kommuner

Leader Mittland Plus omfattar Bräcke kommun (samt utanför länet Sundsvall, Timrå och Ånge kommuner)

Finansiering av Leader 2023 - 2027

Bakom denna skrivelse står verksamhetsledare, LAG-styrelser, övriga på leaderkanslierna samt kommunala företrädare i länet. Gemensamt för oss är vikten av att det fortsatt blir möjligt att bedriva lokalt utvecklingsarbete. Samtliga leaderområden i länet har arbetat fram nya utvecklingsstrategier för kommande programperiod 2023 – 2027. Verksamheten avses att fortsätta bedrivas antingen i ny leaderförening eller i nuvarande förening. Vi är mitt inne processen och allt ska vara klart när slutlig ansökan om att starta leaderområde lämnas in till Jordbruksverket senast den 15 oktober i år. Under kommande programperiod 2023–2027 kommer det att vara möjligt att arbeta med Leader inom EJFLU, Europeiska Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

I skrivande stund väntar vi på besked från Jordbruksverket om godkännande av de inlämnade strategierna, tilldelning av budget eller eventuella ytterligare kompletteringar innan de kan prioriteras. När de är godkända ska LAG utforma urvalskriterier som ska ligga till grund för hur ansökningar om stöd ska bedömas. Enligt förordning (2015:407) om lokalt ledd utveckling är det den lokala aktionsgruppen som beslutar om vilka projekt som prioriteras och som kan få projektstöd. Avsiktsförklaringar från kommuner och region om att stödja ansökan om att bilda leaderområde har sedan tidigare skrivits på för 2023–2027 och även dessa ska bifogas till Jordbruksverket.

Leader ska finansieras med projektstöd och övrigt offentligt stöd (ÖOS). Projektstödet uppgår till 67% av finansieringen och pengarna kommer från EU (50%) och staten (17%). Övrigt offentligt stöd utgör 33% och finansieringen kommer i huvudsak från kommuner och regioner, en mindre del utgör offentlig finansiering i genomförandet av enskilda projekt (medel från till exempel Arbetsförmedlingen, Sametinget, Arvsfonden, Riksidrottsförbundet osv). Vid ansökan till Jordbruksverket om att starta Leaderområde för åren 2023–2027 ska medfinansieringsintyg bifogas som visar att 50% av den övriga offentliga medfinansieringen är säkrad med kontanta medel så att leaderområdena har en robust likviditet vid uppstart av verksamheten.

Leaders roll i utvecklingsarbetet

Inför kommande programperiod har **leaderområdena** medverkat vid framtagning av den nya regionala utvecklingsstrategin (RUS) och även varit med och arbetat fram de styrkeområden som ingår i program för smart specialisering (S3) i Jämtland Härjedalen 2021–2027. Resultatet av det arbetet återspeglas i de regionala strategierna och de lokalt framtagna leaderstrategierna. I Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030, Skr. 2020/21:133 (bifogas med markeringar) beskrivs hur strategier ska samverka lokalt, regionalt, nationellt och internationellt för att uppnå angivna mål. Civilsamhället och ideella organisationers betydelse lyfts fram som viktiga aktörer för måluppfyllelse vilket direkt kopplar till Leadermetoden.

I strategin beskrivs de grundläggande förutsättningarna för att den regionala utvecklingspolitiken ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt och effektivt sätt, exempelvis kapacitet för regionalt och lokalt utvecklingsarbete, regional hänsyn och samverkan mellan statliga myndigheter, regioner och andra aktörer. Grundkomponenterna i Leader – nätverk, lokal mobilisering, lokal förankring kopplar direkt till möjligheterna att nå angivna mål.

I den nationella strategin för hållbar regional utveckling framgår tydligt det ansvar som läggs på regionerna. Strategin utgör inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken. Genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken ska vara samordnad med landsbygdspolitiken och andra berörda politikområden. Strategin med dess strategiska områden och prioriteringar är vägledande för inriktningen av de regionala utvecklingsstrategierna och styrande för vad de statliga medlen för regionalt utvecklingsarbete på anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling får användas till.

Övrig offentlig medfinansiering av lokalt utvecklingsarbete genom Leadermetoden

Innevarande programperiod har Region Jämtland Härjedalen delfinansierat leaderområdena med 4,4 %, 4,5 miljoner, för åren 2014–2020 medan kommunerna finansierat 24,7 %, 25,4 miljoner. Inför kommande programperiod har kommunerna framfört önskemål om att regionen som regionalt utvecklingsansvarig ska ta en större del av ansvaret för medfinansieringen. Dels av ekonomiska skäl, dels för att Leader genom medverkan i framtagning av den nya RUS:en och S3 i hög grad bidrar till att uppfylla de mål som formulerats.

Tillsammans har leaderområdena överlämnat ett äskande till Region JH om medfinansiering. I äskandet har tagits höjd för eventuell utökning av åtgärder som kan komma att hanteras av Leader, dessa har tidigare hanterats av Länsstyrelsen inom Landsbygdsprogrammet. Äskandet har presenterats för regionala samverkansrådet i december 2021. Det regionala samverkansrådet har även fått besked från regionens tjänstepersoner att medfinansiering inte är möjlig med 1:1 medel. Från samma håll förordas att Regionen kan medfinansiera i enskilda projekt, utan att medel kanaliseras via Leader/LAG utan betalas ut direkt till projektägaren. Det innebär att sökande måste skicka in ansökan både till Leader/Jordbruksverket och till regionen. För att projektet ska kunna genomföras så förutsätter det att båda instanser beviljar projektet.

Det förslag som regionen har presenterat - att medfinansiera i enskilda projekt, ser vi inte som en realistisk metod att jobba utifrån. Vår övertygelse är att det kommer att resultera i färre genomförda lokalt viktiga utvecklingsprojekt. Detta förfarande med att göra två ansökningar samt redovisa till två parter kommer att upplevas som krångligt och tidskrävande av de ideella organisationer som vi vanligtvis arbetar med. Oavsett om Leaderkontoret går in och stöttar och coachar så ser vi en stor risk att utvecklingsprojekten inte kommer att bli av i bygderna.

Att finansiera enligt nämnt förslag, i varje enskilt ärende, kommer att innebära utökad handläggning och byråkrati hos samtliga inblandade - stödmottagaren, leaderkontoret, regionen och Jordbruksverket. Dessutom är det inte en hållbar lösning då vi inte kan förutspå vilka projekt som kommer att bidra med övrig offentlig medfinansiering. Finansieringsmodellen behöver vara robust och borga för Leaderområdenas likviditet under hela programperioden.

Statligt anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Flertalet regioner i Sverige medfinansierar Leader med statliga anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder och har gjort så under flera EU-programperioder. Vi har tagit del av ett antal beslut fattade av RUN i andra regioner där medel anvisats ur 1:1 anslaget med tydliga villkor där det framkommer att bestämmelserna i Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken samt Allmänna villkor tillämpats.

Vårt äskande till Region JH om medfinansiering har nekats och bemötts med följande skäl till att medfinansiering av Leader med 1:1 medel ej är möjligt:

”Stöd med anslag 1:1 kan ges som företagsstöd, projektstöd eller stöd till kommersiell service. I detta ärende kan endast projektstöd vara aktuellt och stödet regleras i Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken. Enligt 1 § avses med projekt i förordningen insatser som är avgränsade från den ordinarie verksamheten i fråga om tid, ekonomi och arbetsinsats. Enligt 5§ får ett bidrag till ett projekt inte utgöra driftstöd. 9 § talar om vad ett beslut ska innehålla. Enligt 10 § ska beslutsfattaren ställa upp villkor för medlens användning om det är någon annan än bidragsmottagaren som ska förfoga över projektmedel.”

Vi bemöter detta enligt följande:

§1 används som motargument mot medfinansiering av Leader, dock reglerar den paragrafen enbart att projektverksamhet som bedrivs av Tillväxtverket, regioner och Gotlands kommun ska vara avgränsade från deras ordinarie verksamhet. Det framgår att projektverksamhet som finansieras ska ha som syfte att uppnå målet med den regionala tillväxtpolitiken, vilket Leader bidrar till i hög grad. Paragrafen utgör inget hinder.

§5 Bidrag för ett projekt får inte utgöra driftstöd. Driftstödet i denna paragraf avser ordinarie verksamhet och inte den utvecklingsinriktade verksamhet i projektform som Leader innebär. Varje Leaderområde tilldelas en driftstödsbudget av Jordbruksverket om max 25 % av sin totala budget. Driftsprojektet ska innefatta administration och förvaltning för att säkerställa genomförandet av lokala utvecklingsstrategin och kan

särredovisas från övrigt projektstöd. I driftsprojektet ingår löner till personal, arvoden till LAG-styrelsen, utbildningar och kompetensinsatser för personal och LAG samt kontorskostnader och liknande. Även budget för informationsinsatser för att sprida möjligheten att söka projektmedel ingår. Regionens medfinansiering kommer att användas till finansiering av lokala utvecklingsprojekt och inte till drift av Leaderområdet då det finns öronmärkta medel för detta. Därmed utgör denna paragraf inget hinder.

§9 talar om vad som ska ingå i ett beslut som fattas av Regional utvecklingsnämnd. Vi vidhåller att detta inte utgör något hinder utan är en fråga om hur beslut formuleras av Region JH.

- De villkor som förenas med beslutet, exempelvis som Region Gotland: *"Villkor. För beslutet gäller bestämmelser i Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken samt Allmänna villkor."*
- Uppgifter hur projektet ska följas upp och utvärderas
- En total finansieringsplan för projektet
- Uppgift om hur projektet ska slutrapporteras
- Beslutsmotivering - om beslutet fattas av en region ska beslutsmotiveringen innehålla en beskrivning av projektets koppling till strategin för länets utveckling. Förordning (2021:305). Exempel från Region Norrbotten: *"Genom Region Norrbottens medfinansiering av förlängningsåren för Leader Tornedalen säkerställs det att EU medel blir tillgängliga för lokala projekt i Tornedalen. Projektens resultat förväntas bidra till en attraktivare landsbygd och således genomförandet av Regional utvecklingsstrategi Norrbotten 2030."*

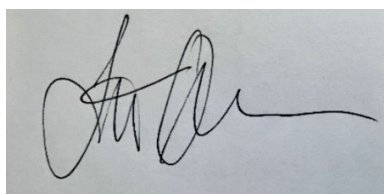
§10 Om någon annan än bidragsmottagaren ska förfoga över projektmedel, ska beslutsfattaren ställa upp villkor för medlens användning som överensstämmer med förordning (2012:435). Villkor kan skrivas in i beslutet hur medlen ska användas och vi anser att inte det heller utgör något hinder för att medfinansiera Leader med 1:1 medel. Ett flertal exempel visar på hur villkor är uppställda hos andra regioner som förfogar över regionala tillväxtmedel. Paragrafen utgör inget hinder.

Avslutningsvis vill vi med denna skrivelse uppmana Regionala utvecklingsnämnden att se över hur denna fråga hanteras och utreds samt beakta konsekvenserna av det förslag som för närvarande ligger på bordet. Vi ser att med den lösning som föreslås så finns det risk att övriga

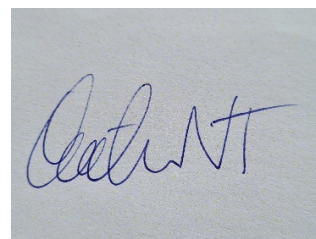
projektmedel från EU och stat ej kan rekvireras utifrån de krav som Jordbruksverket ställer. Detta äventyrar Leaders utvecklingsarbete kommande programperiod.

Vi skulle uppskatta om Region Jämtland Härjedalen kunde arbeta lösningsfokuserat och att vi gemensamt kan ha som målsättning att uppfylla ”Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030” i stället för att se problem och sätta käppar i hjulen för utvecklingsmöjligheterna i vårt län. Som vi tidigare har poängterat så är denna strategi styrande för vad de statliga medlem för regionalt utvecklingsarbete på anslaget 1:1 inom utgiftsområde 19 får användas till. Enligt Tillväxtverket är det regionerna som avgör hur förordningen ska tolkas och vi anser att Region Jämtland Härjedalen bör tolka förordningar i likhet med andra regioner i landet som medfinansierar Leader med 1:1 medel.

Verksamhetsledare för Leader i Jämtland Härjedalen

Sören Oscarsson

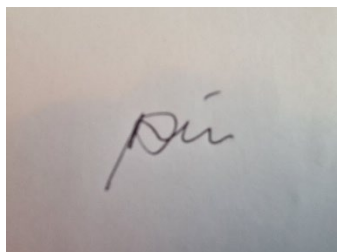

Catarina Nordin Thorpe

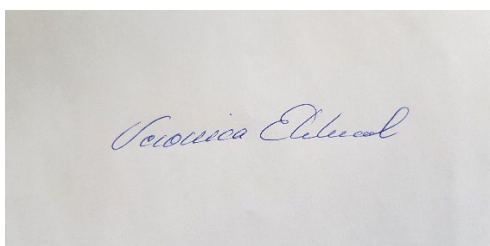

Erika Larsson Karinaho

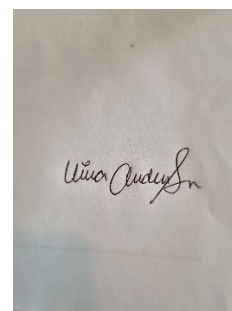
Ordförande för Leaderområdena i Jämtland Härjedalen

Marie Simonsson

Veronika Eklund

Nina Andersson
